

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica). „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-sădesc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Armonia”, „Astra”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Arieșana”, „Băntăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-înf), „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Buciumana”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.” (Mercuria), „Cassa de păstr.” (reuniune), (Săliște), „Cămpiană”, „Cârțișoreana”, „Ciacovana”, „Chiorana”, „Chiseteiana”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Coroana”, (Timișoara), „Corcineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Detunata”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Frăția”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geojeana”, „Gloria”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Insoțire de credit”, (Văștem), „Inst. de credit”, (Mehădia), „Inst. de credit”, (Gaiosăia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul” (Sebeșul-înf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniarea), „Murășana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Negoiul”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Panciovana”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Plugarul”, (Săcădate), „Poporul”, (Lugoj), „Poporul”, (Săliște), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoana”, „Reun. de impr. și păstrare”, (Iva-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-sădesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Șoimușana”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Șteava”, „Târnăveana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Voileana”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sănmărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărcăneana”, „Zlăgăneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiu unui cm² câte 10 ileri.

Să ne organizăm pe terenul economic.

II.

(Activitate extra-oficioasă).

Am zis, că organizarea nu poate fi de durată sau este chiar imposibilă, până când masele mari ale poporului nostru nu vor fi peste tot locul luminate și ajunse astfel la acea conștiință de sine, care să le arete calea cea dreaptă și singura demnă de urmat spre progres: solidarizarea și ajutorarea reciprocă. «Noi prin noi» căci prilejuri avem și am avut destule să ne convingem, că dela stat și dela străini n'avem ce ajutor așteptă, ci din contră, chiar ajutorul, ce eventual icicolea ni-se îmbie dintr'o parte sau alta, e numai aparent și merit la urma urmei să ne slăbească.

A te organiza însemnează a-ți împărți puterile după felul și prestațiunile lor și a te mișca în cadrul unor anumite reguli bine chibzuite, stând sub o anumită disciplină.

O clasă de oameni, ca și un popor întreg prin organizare cuminte și strictă e ferită de a orbecă încoace și încolo și a face prea multe experiențe triste „pe spesele proprii”. Dar o organizare strictă poate porni numai din convingerea absolută a indivizilor singuratici aparținători unei anumite clase de muncitori sau unui popor, că viitorul și bunăstarea lor depinde de a semenilor lor și că deci numai în unire cu aceștia sunt puternici.

La aceasta trebuie adus poporul nostru românesc și aici trebuie să ne concentrăm

toate puterile, ca în timpul cel mai scurt posibil convingerea aceasta să fie cât mai generală și cât mai puternică.

Și aici ne vine în minte acea minunată idee lansată în timpul din urmă de capul bisericii noastre In. P. S. Sa Metropolitul Meșianu despre activitatea extra-oficioasă a învățătorilor noștri. Repetăm ceea ce s'a zis în parte și în alte ziare ale noastre despre activitatea extra-oficioasă și afirmăm, că introducerea pe toată linia, — după oficii și împrejurări — a obligământului la dare de seamă despre activitatea extra-oficioasă, ar putea fi și pentru chestiunile noastre economice în special, poate cel mai eficace mijloc de progres. Darea de seamă să se facă — cum foarte bine a observat „Unirea”, vorbind despre această „idee” — și „în sus” și „în jos” adecă dela cel mai inferior oficiant sau muncitor pe teren școlar, bisericesc sau de orice altă natură și până la cel mai superior.

În linia întâi se impune acest lucru — și e mai ușor posibil — la oficiile noastre bisericești-școlare. Aceasta din cauză, că puterea bisericilor noastre se extinde asupra întregului nostru popor și ramificația organelor lor este completă. Să se ceară dar din partea autorităților bisericești superioare dări de seamă despre activitatea extra-oficioasă a tuturor funcționarilor bisericești-școlari și să se distingă cei vrednici, iar cei renitenți să fie vizați ca atare și preterați sau făcuți să simtă în vre-un alt mod urmările renitenței lor. Forurile cele mai supe-

rioare bisericesti deasemenea să-și țină de *datorință* a relată despre activitatea lor extra-oficioasă. Iar dacă ar întrelăsă să facă aceasta, atunci să fie somate de opinia publică a o face.

Ar veni în al doilea rând *toate asociațiunile noastre culturale* în frunte cu „Asociația pentru literatura română și cultura poporului român” și cu „Societatea pentru fond de teatru”. Acestea două ca și diferitele noastre societăți de lectură, studențești, de femei etc. să ceară în adunările lor generale dovezi despre activitatea extra-oficioasă a comitetelor lor și acestea la rândul lor despre activitatea extra-oficioasă a membrilor lor singuratici.

Toate aceste instituții au *posibilitatea întreagă* a pune în aplicare „ideea” fericită dacă judecăm după felul organizării lor. Forma organizării lor este accesibilă și chiar priincioasă ideii, iar judecând după fond, toate aceste instituții sunt compuse în parte covârșitoare din elementele noastre mai culte, despre cari nu se poate presupune, că nu înțeleg situația și nu-și pot da seamă de rolul frumos și mare, pe care sunt chemate să-l poarte în viața poporului nostru. Dar încă nu numai atâta, ci la aceste instituții culturale-sociale trebuie să presupunem și aceea că membrii lor singuratici trebuie să fi ajuns la *convingerea*, că lucrând pentru luminarea masselor poporului, *lucra și pentru întărirea lor proprie*.

Astfel stând lucrul nu ar fi să se considere ca o sarcină deosebită activitatea extra-oficioasă a muncitorilor noștri de tot felul pe teren cultural-social, când această activitate se prezintă așa de... „de sine înțeleasă”, fiind și în interesul propriu al celor, cari o prestează. Ar mai rămâne deci... faptele concrete, adecă semnele văzute și simțite ale des amintitei activități extra-oficioase. Și este mai necesară acum ca oricând aceasta, date fiind împrejurările nefavorabile, ba chiar piedecile mari puse de stăpânirea străină de noi și de interesele noastre în calea cultivării prin școală a poporului nostru. *Acei bărbați pe cari vrednicia lor și voturile noastre i-au făcut conducătorii bisericilor noastre și reuniunilor noastre culturale câte le avem, să-și facă datorința, iar noi să-i ascultăm*. Să fie între noi o emulație nobilă în a ridică pe câți mai mulți de-ai noștri din întunerecul neștiinței. Iar organele noastre de publicitate să fie la înălțimea lor, fiindu-le dat în cazul acesta, în special, oficiul onorific dar greu de controlă generală în munca aceasta națională de deșteptare.

Am insistat și insistăm anume mai mult asupra acestei importante chestiuni, adecă a cultivării și luminării masselor poporului nostru în general căci — repetăm — suntem convinși, că organizarea puternică și trainică pe teren economic numai între elemente luminate și conștii de sine se poate face. De aici însă nu urmează că avem să așteptăm cu organizarea în cele economice până atunci, până când toți fiii poporului nostru vor ajunge la acea mult prețuită conștiință de sine și la convingerea că numai în unire unii cu alții vor putea înaintă. Nu! Ceeace se poate face acum, să se facă. Și vedem că s'a și făcut și până acum câte ceva în această privință. Avem reuniuni de agricultură, de meserii și de comerț. Avem un popor harnic agricultor, câțiva meseriași și negustori și avem băncile și însoțirile noastre destul de număroase. Avem în fine și câteva foi economice de specialitate. Dar întrucât toate acestea sunt cel puțin un *inceput* bun de organizare economică vom arăta într'un articol următor.

Politica și economia.

Dacă se va adevêri svonul, ce străbate întreaga presă, că guvernul țării dorește să asculte gravaminele poporului român din Ungaria, ca să caute măsuri de îndreptare, aceasta înseamnă, că „chestiunea română” a devenit acută în țările de sub Coroana Sfântului Stefan.

„Chestia română” însă nu-și poate găsi soluția numai în mod unilateral. Gravaminele noastre nu cuprind numai legitime postulate în direcție pur politică și culturală. Postulatele noastre se extind și pe terenul economic, pe care munca noastră, ce o săvârșim de patruzeci de ani, a fost tot atât de desconsiderată, ca și nizuințele noastre culturale.

Din partea guvernului nu ni-s'a dat nici o sprijinire pe terenul economic, pe care am avut dimpotrivă să luptăm cu atacuri din partea presei oficioase și neoficioase, care a căutat în chip și fel să discrediteze băncile române în opinia publică.

Agricultura noastră pe care se razimă existența poporului nostru întreg, guvernele ungurești nu numai că nu au sprijinit-o, ci au păgubit-o direct prin încheierea de convenții comerciale, care au ruinat o breasă întreagă de muncitori einștiți.

Și pe când pentru marii proprietari de pământ din Ungaria, pentru reprezentanții agrarismului de elită, s'au prevăzut cautele de privilegii la încheierea convențiilor de comerț, interesele micilor moșneni de pământ nu au fost băgate în seamă de fel. Iar pe când comunelor săsești li-se pune chiar acum în vedere un ajutor dela guvern de 1/2 milion pentru sco-

puri de irigație, satele noastre sunt date uitării, ca și când nici n'ar exista. Afară de neînsemnate milostenii, ce au căzut ici-colea din bugetele guvernelor și pe seama reuniunilor noastre agricole, cele 3 milioane și 200,000 Români din statul ungar, între care 3 milioane sunt agricultori, n'au avut nicicând fericirea să simtă o protecție a muncii grele, în lupta pentru existența lor din partea stăpânirii. Comerțul nostru n'am auzit vre-odată să fi ajuns părtaș la liferări pentru stat sau armată, deși poate se găseau și la noi elemente, care să facă mai bune servicii trebuințelor țării. În schimb guvernul coaliției acoardă privilegiile pentru un deceniu unor sindicate ovreești la liferări de material pentru Căile ferate ungare, și favoruri nemaipomenite, cari consumă întreg bugetul, lăsând un deficit de 120 milioane, pe seama populației sărace a țării, care are singurul drept să plătească prin munca ei datoriile nesocotite făcute de un guvern incapabil.

Pe terenul instrucției noastre comerciale, unde avem și noi o singură școală românească de specialitate, n'am fost prin nimic sprijiniți. Iar ca în școlile comerciale de stat să se dea importanță limbii române ca studiu obligator, nu s'a pomenit. Deși pentru referințele noastre comerciale cu România și pentru marele cerc de consumatori români, cari contribuie la susținerea și dezvoltarea negoțului intern, limba română are preferință incontestabilă față de englezească sau franțuzească, care și așa se învață foarte superficial în școlile comerciale ungurești.

De industria noastră, care ar putea da țării noi rami speciali de producție, sprijinită fiind din partea statului, nu și-a bătut nici un guvern capul. Și dacă nu aveam câteva inimi nobile, cari să ne lase fundații pe seama meseriașilor noștri, n'am avea nici minuscula breaslă de industriași români, câți azi s'au ridicat din forță proprie la o existență. Că și noi am fi în situație să fondăm fabrici pentru producția textilă, sau pentru bransa de lemne, pielării etc. când ni-zuințele noastre ar fi sprijinite dela guvern cu subvenții grase, cari cad în mâinile unor speculanți de regulă, — guvernele țării n'au habar.

Crize financiare și nevoi de tot soiul au trecut peste țara aceasta în anii din urmă. Băncile noastre au suferit loviturile timpurilor vitrege și au trecut teafere peste crizele economice, mulțumită forțelor și prudenței, ce și-au conservat-o fără nici un ajutor străin. La ele nu s'a gândit nimenea din partea stăpânirii, căci eră mare nevoie atunci să se proptească creditul băncilor maghiare protejate de puterea statului.

Dimpotrivă băncile noastre au să sufere tot felul de vexații din partea tribunalelor comerciale la înregistrări de firme, în afaceri cambiale etc., cari împiedică mersul liber, fără de care o dezvoltare comercială e direct periclitată.

În fine am putea continua fără sfârșit cazurile de nemulțămiri, ce le avem față de conducerile țării pe terenul economic, cari constituie un memorandum special al gravaminelor noastre.

Ele stau în strânsă legătură cu „chestia română“, care pretinde ca soluție recunoașterea culturii și a muncii românești din acest stat și respectarea ei în cadrul legilor țării, cari sunt făcute pentru toți fii patriei. Fără cultură nu se poate face o muncă spre progres, și fără muncă nu se poate ajunge la o cultură dezvoltată.

Dacă guvernul actual vreă să stee de vorbă cu reprezentanții poporului nostru, aceștia au datoria să-l informeze că „chestia română“ consistă din două părți: din munca și cultura poporului român, și că fără sprijinirea uneia și respectarea celeilalte din partea statului nu se poate găsi soluția, care să aducă pacea dorită în această țeară. #.

In jurul unui împrumut.

Încercarea guvernului ungar de a plasa în Franția împrumutul de 560 milioane coroane, s'a zădărnicit total. Presa franceză a purtat o campanie violentă contra împrumutului, invocând mai ales sicanele, ce le sufer acționarii francezi ai Căii ferate de Sud (Austria) și societatea petroliferă franceză „Limanova“ (Galiția).

Ungurii protestau contra campaniei deplasate; accentuau independența juridică a Ungariei și excepționau metodelor curioase de a amesteca considerații politice în o chestie pur economică.

Un articol magistral publicat în „L'Economiste Francais“ de celebrul economist Leroy-Beaulieu, care numai de părtinire nu poate fi învinuit, împrăstie încățva nedumerirea cu privire la atitudinea Franției față de împrumuturile străine.

Economistul francez admite, că un capitalist, care te împrumută cu bani, e ca un suveran, care îți poate croi unele condiții, ce trec peste limitele operației strict financiare; îți poate face propuneri, chiar dacă motivul acestora nu ar fi tocmai just și legal.

Franția e astăzi creditora cea mai mare. Ea e vistieria cea mai importantă pentru toate statele. Aprecieri temeinice, făcute de experți, au statorit, că sumele anuale cruțate în Franția trec de 3 miliarde, din cari două miliarde ajung în state străine. Acest capital uriaș face din Franția o putere, care cu superioritatea creditorului stăpânește pe datorași. Altădată împrumută 200 milioane și republicii Honduras, care abia începuse să existe. Astăzi, dacă se simte o vătămare cât de mică a intereselor franceze, împrumuturi nu se mai acordă nici „prietinilor“. Când Danezii au impus vamă mai mare pe vinurile franceze, imediat s'a sistat la Bursele franceze cotarea oricărui împrumut danez de mai târziu. Atitudine ostilă s'a luat contra împrumutului argentinian, când pe banii acestui împrumut Argentina și-a comandat din Germania munițiile pentru armată, ocolind cu totul Franția. Din acelaș motiv se refuză Turciei cererea de împrumut, precum și pentru convenția militară cu România, întărind Tripla alianță.

Pornind din aceste considerații, înțelegem atitudinea francezilor față de Ungaria, sau mai corect față de Austro-Ungaria (căci monarhia aceasta „una este și nedespărțită“). Dar refuzul din Paris ne va aduce o încordare pe piața internă financiară. Statul are trebuință urgentă de bani. Din împrumutul de 560 milioane, erau destinate câteva zeci de milioane și

pentru colonizări de Ciangăi printre „proștii de valahi”. Nădăruim că spre acest scop „urgent” se află ele alte milioane, în pungile contribuabililor. Dar acolo mai cască alte trebuințe și goluri, cari așteaptă se fie astupate cu vre-o 150 milioane. Intre altele reclamă:

Investiții în căi ferate	K	9.315,185.
Material rulant, poduri	„	34.300,000.
Canalizări și alte investiții	„	3.644,400.
Replătirea împrumutului de Co. C. la consorțiul Rothschild	„	100.000,000.

Total K 147.259,585.

Flascul Ungariei în Franța e dăunător nu numai în privința morală, ci și materială. Și dacă lecția morală trebuie să o simțească cercurile conducătoare, cari nu au sondat destul de bine situația din Paris, înainte de a cercă să „rupă strugurii” — dauna materială vom simți-o și noi. Pentru un moment, Ungaria nu mai are la cine să se adreseze pentru contractarea împrumutului respectabil. În Anglia, în Germania sunt capitaluri, dar toate sunt angajate de industrie și comerț. Rămâne piața internă a monarhiei, în care abia s'au plasat împrumuturile Austriei*. Un asalt nou, din partea Ungariei va provoca o scumpire însemnată a pieții, scumpire ce vor simți-o și băncuțele noastre cele mai mici.

Gamma.

Audiatur et altera pars.

În Nrul 13 din 22 Septembrie a. c. al foii „Tovărășia” se critică cu asprime faptul, că „Ardeleana” a participat cu 25 mii de cor., cu un membru în direcțiune și cu un prim-contabil la fondarea unei întreprinderi comerciale în Deva (Mezőgazdasági iparfejlesztő és kereskedelmi r. t.) și ca concluzie i-se aduce acuza, că prin această participare a sa „Ardeleana” cooperează la întărirea elementului unguresc din comitatul Hunedoarei.

N'am crezut că „Ardeleana” să participe — știut ori neștiut — la numita întreprindere în scopul indicat de foaia „Tovărășia”. Am presupus, că la mijloc trebuie să fie sau vre-o neînțelegere, sau vre-o interpretare exagerată a lucrurilor. Am căutat deci să ne informăm despre starea afacerii și am obținut informațiuni, cari pot contribui mult la lămurirea acestei chestiuni.

În cursul anului curent — ni-se spune — s'a pus la cale în Deva, prin băncile de acolo, o întreprindere nouă cu scop de a lua parte activă la afacerile comerciale din comitatul Hunedoarei și în special de pe valea Jiului, unde, cum se știe, s'a dezvoltat o viață comercială extraordinară.

Scopurile urmărite de noua societate și afacerile ce aveă să cultive sunt identice cu scopurile și afacerile, cătră cari presa noastră de ani de zile îndeamnă băncile române, dar la cari, aceste bănci — din lipsă de oameni pregătiți — abia se pot gândi.

La această nouă întreprindere a fost invitată să participe și „Ardeleana”, care văzând despre ce e vorba și înțelegând, că aceasta întreprindere — ori va participa ea, ori nu — și așa se va forma, și că va lucra aproape numai cu producenți și consumenți români, a ținut că e bine și folositor să participe, pe

* Se dă ca sigur că împrumutul din vorbă va fi contractat prin „grupul Rothschild”.

deoparte, ca să se inițieze în niște afaceri reclamate de trebuințele vieții noastre economice, și pe de altă parte ca să reprezinte și dacă trebuie să apere chiar interesele atâtor și atâtor români, cu cari noua întreprindere va ajunge în legături de afaceri. Și ca scopul să și-l poată ajunge cât mai bine, „Ardeleana” a condiționat participarea ei la afacere de împrejurarea că un reprezentant al ei să fie ales membru în direcțiune, iar postul de prim-contabil să fie rezervat unei persoane pe care o va recomanda ea. Condițiunea a fost primită și „Ardeleana” cu intențiunile arătate mai sus, a intrat în afacere. Acesta este deci rostul participării „Ardeleniei” la afacerea din chestiune și noi sperăm, că ceice o reprezintă acolo își vor ști face datorința și în caz când motivele participării sale nu s'ar putea valida, „Ardeleana” va afla desnodământul cel mai onorabil pentru sine și cauzele ce au îndemnat-o la pasul făcut.

Confrații dela „Tovărășia” ocupându-se de această afacere fac deducțiuni menite a produce senzație. Programul de lucru al întreprinderii din Deva — ne pare rău că trebuie să o spunem — „Tovărășia” nu numai că nu-l redă în mod fidel, dar cade chiar și în regretabile confuzii. În schimb însă atribuie ca scop principal al întreprinderii fraza finală a unui apel, publicat din prilejul fondării, în care — ca la toate ocaziile — redactorii nenumiți ai apelului se adresează cătră cei ce se interesează de proiectata întreprindere, cerându-le să și dea mâna să facă o întreprindere patriotică. Și „Tovărășia” fixează acest moment și acuză pe „Ardeleana” că prin participarea ei contribuie la întărirea elementului unguresc.

Cu acestea am terminat cu cazul „Ardeleniei”. Voim însă să folosim ocazia și să punem în discuție întrebarea: din punct de vedere al intereselor noastre economice, e admis sau nu participarea băncilor noastre la întreprinderi străine?

Chestiunea aceasta a fost discutată și de conferința directorilor băncilor române de acum șapte ani și anume din prilejul fondării asociațiunii regnicolare a băncilor ungare și a băncii centrale de credit de azi. Și conferința a enunțat, că e de deosebit interes, ca băncile noastre mai mari să fie reprezentate în această asociațiune. Pe baza acestei hotăriri au și participat mulțime de bănci românești la fondarea din chestiune. Au participat de atunci încoace însă și la alte întreprinderi. Chiar și mai anul trecut o mare bancă românească a participat, alături cu băncile maghiare din localitate, la fondarea a două întreprinderi străine din orașul său, participare, care — departe de a fi hulită — a fost obiectiv și măgulitor apretiată de o parte a presei noastre. În timpul mai recent iarăș am văzut, că bănci de ale noastre au participat la urcarea capitalului social al băncii centrale de credit a institutelor de bani ungare — o împrejurare pe care presa patriotică a apretiat-o în astfel de termeni încât — dacă s'ar fi pus pond pe fraze — ar fi trebuit să acuzăm pe toate băncile, cari au participat ca acțiunare. Trăim în împrejurări atât de nefaste încât la compatrioții noștri maghiari aproape nu se mai poate face nimic fără obicinuitele isbucniri sentimentale de patriotism, isbucniri, după cari dacă e vorba să judecăm lucrurile, poate ar trebui să ne neglijăm chiar și anumite interese economice.

Sunt așadar ani de zile, de când bănci de ale noastre iau parte la acțiuni și întreprinderi străine și ne întrebăm cu ce s'au ales băncile noastre din aceste participări a lor? Cine cunoaște lucrurile știe că oriunde s'au prezentat, au impus prin puterea lor de ac-

șune și prin capabilitatea și disciplina lor și astăzi — în multe cercuri financiare — sunt mai just și mai obiectiv apretiate. Multe lucruri bune și de folos au importat și au validat ele în organizația noastră de bancă, pe cari străinii — în multe privințe — nu le-au putut transpune în fapte. Intre astfel de împrejurări noi credem deci, că participarea băncilor noastre la întreprinderi și acțiuni străine, firește până acolo până unde prin această participare se servesc interesele bine pricepute ale băncilor și *poporului nostru* nu poate fi combătută. De altă parte trebuie să recunoaștem și aceea, că dacă băncile noastre de azi dispun de rezerve de bani și de energii și puteri de lucru, acestea le pot și e de dorit să le folosească în întreprinderi lucrative direct în mijlocul poporului nostru, dela care în cea mai mare parte se alimentează și trăiesc ele ca bănci.

De încheiere nu dorim alta decât, ca și „Ardeleana“ prin participarea sa la întreprinderea din Deva să aducă în lupta noastră economică nouă experiențe și nouă puteri, iar poporului din comitatul Hunedoarei de fapt să-i poată face cât mai multe și bune servicii. În viitorul cel mai apropiat așteptăm ca atât „Ardeleana“, cât și cealaltă bancă mare românească vizată mai sus: „Victoria“ să arete *succese* pozitive spre justificarea lor în fața întregului public românesc, care poate că e mai puțin orientat în aceste afaceri.

Atacarea hotărîrilor adunării generale. Cluj / Central

În sensul §. 174 al legii com. fiecare acționar este îndreptățit a ataca hotărîrile adunării generale prin proces, dacă acelea sunt contrare statutelor sau legii. Această dispoziție s'a interpretat așa, că acționarul reclamant trebuie să intenteze proces în regulă societății și să ceară nimicirea prin sentință judecătorească a hotărîrii ilegale sau antistatutare.

S'a născut însă întrebarea: corăspunde dispoziției de mai sus a legii, dacă acționarul își validează dreptul de a ataca hotărîrile adunării generale, pe calea excepțiunii și nu prin proces? și dator este tribunalul a țineă cont de „excepțiile“ ridicate și a hotări asupra lor meritoric?

Conform deciziei Curiei reg. Nr. 17 dela 7 Februarie 1899 „hotărîrile adunării generale se pot ataca atât prin proces, cât și pe calea excepțiunii, deosebirea este numai, că încât excepțiunea se constată ca bazată, hotărîrea adunării generale devine nevalidă numai față de acționarul reclamant“.

Această hotărîre principială a Curiei reg. pare a fi în contradicție cu dispozițiile clare ale §-lui 174 al legii com., care vorbește express de *proces*, ceea ce se poate valida numai prin înaintarea unei acțiuni, unei pări. Ordinațiunea ministrului de justiție de sub Nr. 3249/1881, relativă la executarea legii comerciale, prin care se normează în afaceri comerciale procedura în cauzele procesuale și neprocesuale, admite calea neprocesuală și în caz când ea s'ar cere de partea interesată.

Prin urmare acționarul, care ar voi să atace hotărîrile ilegale sau antistatutare ale adunării generale, o poate face aceasta sau prin proces, sau pe calea excepțiunii; în cazul prim înaintază acțiune formală, în cazul din urmă își înaintază excepțiunile. Care dintre aceste două căi este mai corăspunzătoare, depinde de împrejurări; oarecare orientare oferă și deciziunea citată a Curiei. Aceasta adecă enunță, că prin atacarea hotărîrilor adunării generale pe calea excepțiunii, hotărîrea din chestiune își pierde valoarea numai față de partea reclamantă, din ceace urmează, că hotărîrea judecătorească liberează numai pe acționarul reclamant de sub dispozițiile cuprinse în hotărîrea adunării generale, pe când pentru ceialalți acționari cari n'au reclamat, hotărîrea adunării generale rămâne obligatoare. Din contră dacă hotărîrile adunării generale se nimicesc prin o sentință adusă în urma unui proces, atunci acelea nu mai sunt obligatoare pentru nici un acționar.

Prin urmare când este vorba de atacarea unei hotărîri a adunării generale păgubitoare pentru societatea însăși sau pentru totalitatea sau marea majoritate a acționarilor, atunci este mai consult a intenta proces, prin care se nimicesc în întregime hotărîrile din chestiune. Din contră când hotărîrile adunării generale ating numai interesele unor acționari singuratici, atunci este de preferit calea excepțiunii, care este mai ieftină și nu necesitează angajarea de avocat.

De însemnat este, că termenul fixat în §-ul 174 al legii com. trebuie observat și în caz de atacare a hotărîrilor pe calea excepțiunii. Conform acestui §., dreptul de păra trebuie validat față de societate în timp de 15 zile dela prezentarea procesului verbal al adunării generale la tribunal. Aceasta a enunțat-o de altcum și Curia reg. în deciziunea sa Nr. 17/1899.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 29 Septembrie 1910.

În 26 crt. Banca imperială germană a urcat etalonul pentru escont dela 4 la 5% și pentru lombard dela 5 la 6%, fără să cauzeze o surprindere deosebită nici în cercurile financiare, nici la bursă. Din contră urcarea eră inevitabilă, dacă considerăm că numărul de ultimo se putea procura în piață numai dela 5 $\frac{3}{4}$ % în sus, adecă costă 1 $\frac{3}{4}$ % peste rata Băncii. De altcum situația Băncii eră încă suportabilă, pentru că după sumarul din 23 crt. Banca dispunea încă de o rezervă de bilete de 35 milioane M., dar fiindcă după părerea prezidentului lipsa de numărare nu este o aparițiune transitoare, ci se pare a fi de durată, urcarea etalonului are de scop să restrângă cererile dela Bancă la minimul posibil. Urcarea s'a făcut deodată cu un procent întreg, de teamă, că o ridicare de o jumătate procent n'ar fi suficientă pentru ajungerea scopului. Discontul particular notează în Berlin 4 $\frac{1}{2}$ %.

Pe astăzi se așteaptă și în London urcarea etalonului deasemenea cu un procent întreg, dela 3 la 4%.

Piața internă este mult mai puțin pregătită decât în anul trecut pentru satisfacerea trebuințelor mari de ultimo.

Adevărat, că în săptămâna a treia sumarul Băncii Austro-Ungare s'a ameliorat cu 16·8 milioane scăzând circulațiune de bilete în dare la 47 milioane K. dar în anul trecut Banca dispunea de 156 milioane K, libere de dare. Cât timp va putea încă susține Banca noastră de emisiune rata actuală, nu se poate prevedea.

CRONICA.

Scăderea depozitelor spre fructificare în Austria o constată anuarul financiar „Kompass“, care a apărut tocmai acum în anul al 44-lea de când există. În anul 1909 — se spune în acest Anuar financiar — sporul depozitelor spre fructificare a rămas înapoi față de anul 1908, în Austria cu circa 100 milioane. În general depozitele spre fructificare au crescut în Austria dela anul 1900 până inclusive anul 1909 cu 15, 183, 253, 213, 205, 174, 156, 173, 317 și 203 milioane coroane. Diferința în minus în anul 1909, care nu s'a observat în progresiunea aceasta de 9 ani în așa măsură, nu se poate explica de data aceasta prin crize industriale, ca în alți ani anteriori. Opinia ce și-o dă „Kompass“-ul este, că populația a preferit să-și plaseze economiile în efecte pupulare în mare parte, iar parțial explică reducerea sporului de economii prin *scumpetea*, care a slăbit forța de economisire în păturile sociale, avizate la venituri fixe. †.

DIN REGISTRUL FIRMEI.

„Aurora“, institut de credit și economii, societate pe acții, Baia-mare. Inregistrat: Se șterge numele lui Alexe Manea și se înscrie Nicolae Firea.

„Făgetana“, institut de credit și de economii, ca societate pe acții în Făget. Inregistrat: Incetarea calității de membru în direcțiune și a dreptului de firmare a lui Axente Gaiță.

„Luncana“, institut financiar, societate pe acții în Marghita. Inregistrat: Etablarea și membri din direcțiune investiți cu dreptul de firmare: Tamás, Rada, Manu, Dr. Stoica, Kerezsi, Nemes și Lazar precum și dreptul de firmare al lui Stelian Russu.

„Vad és vidéke hitelszövetkezet mint az országos központi hitelszövetkezet tagja“, sau pe românește: Însoțirea de credit din Vad, membru al Însoțirii de credit centrale regnicolare. Când pe lângă atâtea lucruri frumoase întâmplă în timpul din urmă în românească „țara Oltului“ auzim și vedem și lucruri de acestea triste — o comună românească mare, care își uită de sine! — nu știm ce să credem, ei ne întrebăm cel mult: „De unde ești mă?“ „Din Vad!“ Ca membri în direcțiunea acestei hibride însoțiri cetim pe domnii: Pop Oktavián, Strimbu Iános 227 și alții.

„Vojlai hitelszövetkezet mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja“, sora mai mare a însoțirii din Vad, care a premers acesteia cu exemplul, că e bine și frumos ca o însoțire dintr'o comună curat românească să se boteze în altă limbă, pe care sigur cei mai mulți membri ai ei nici nu o pricep. Inregistrat: Modificarea statutelor în sensul, că însoțirea pe lângă altele va ajuta pe membri în eventualele lor întreprinderi și afaceri.

Sumar.

Să ne organizăm pe terenul economic. — Politica și economia. — În jurul unui împrumut. — Audiatur et altera pars. — Atacarea hotărârilor adunării generale. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: Scăderea depozitelor spre fructificare. — Din registrul firmelor.

„DUNĂREANA“, institut de credit și econ. în T.-Cubin

(Temeskubin).

CONCURS.

„Dunăreana“, institut de credit și economii din T.-Cubin, publică concurs pentru ocuparea unui post de **practcant**.

Salariu anual K 720.

Dela recurenți să cere să fi absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate și cererile să le înainteze cel mult până în 20 Octombrie n. a. crt.

Cei cari posed limba germană și sârbă sunt preferiți.

Postul va trebui ocupat cu 1 Noembrie n. 1910. T.-Cubin, la 28 Septembrie n. 1910.

Nr. 167 (1-1)

Direcțiunea.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 28 Septembrie 1910.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde	. . 20·20—21·15
„ „ Tisa	„ „ „ „	. . 20·20—21·25
„ „ Pesta	„ „ „ „	. . 20·15—21·15
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „	. . 20·10—21·05
„ „ Bacica,	„ „ „ „	. . 20·10—20·70
Secară	„ „ „ „	. . 14·75—14·95
Orz	„ „ „ „	. . 13·70—14·90
Ovės	„ „ „ „	. . 15·80—16·40
Porumb	„ „ „ „	. . 11·80—12·—
Rapiță,	„ „ „ „	. . ————
Slănină (clisă)	„ „ „ „	. . 144—147—
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „	. . 173—174—

Bursa de București.

Cursul din 28 Septembrie 1910.

Rentă amort., împr. 185 mil. din 1903, 5%	vinde	Lei 103· ¹ / ₈
„ „ „ 274 „ „ 1890, 4%	„ „	95· ¹ / ₄
„ „ „ 180 „ „ 1898, 4%	„ „	92—
„ „ „ seria A. și B. din 1905, 4 ¹ / ₆	„ „	92· ¹ / ₂
„ „ „ convertită din 1905, 4%	„ „	92·75
Obligațiile Credit. județian și comunal 5%	„ „	100· ¹ / ₂
Scrisuri fonciare rurale 5%	„ „	99·55
„ „ „ 4%	„ „	88·15
„ „ „ urb București 5%	„ „	98·35
„ „ „ „ Iași . . . 5%	„ „	95·30

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 27 Septembrie 1910.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur, scut. de dare	111-80	112-—
	" " Cor. " " "	91-70	92-15
4 1/3	" " " " " " " "	81-—	81-50
—	Impr. cu premii à 100 fl. " "	230-50	239-—
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	162-50	163-—
3	Impr. p. regul. Porților de fier. " " "	76-60	76-50
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone " " "	99-75	100-50
4	" rurale ungare " " " "	92-95	93-75
4	" " croato-slav. " " "	94-50	95-—
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor, Mai-Nov., sc. de dare	93-40	93-60
4	" " " " Ian.-Iulie " " "	93-40	93-60
4-2	" " în hârtie, Febr.-Aug. " " "	97-20	97-25
4-2	" " argint April-Oct. " " "	97-20	97-25
4	Losuri din 1860 à fl. 500-—	173-50	174-—
4	" " 1860 à fl. 100-—	232-50	232-—
—	" " 1864 à fl. 100-—	328-—	328-—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	115-70	116-—
4	" " Cor. " " " "	93-40	93-50
3 1/2	" " de invest. " " " "	83-60	—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	91-70	91-25
5	" " Viena	101-15	—
6	" bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	122-50	—
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	93-50	95-50
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	95-60	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	100-—	99-85
4	" " 50 ani în coroane	99-90	99-90
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta în fl.	100-25	100-25
4	" " " " în cor.	93-—	93-—
4 1/2	Obl. com. "banca ung. "Pesta cu 10% premie	102-90	103-—
4	" " " " repl. 60 ani	93-—	93-—
4	Scris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	93-25	93-—
4	Obl. com. " " " " în cor.	93-—	92-75
—	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—	110-—
4	Scris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	93-35	94-—
4 1/2	Banca hipotecară ungară în cor.	99-75	99-75
4	" " " " " " " "	93-—	93-—
—	Obl. cu premii Banca "ung." hip. à K 100	—	111-—
5	" " " " " " " " " " " " " "	—	101-—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " "	—	99-—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiiu,	100-—	100-—
4	" " " " " " " " " " " " " "	93-—	93-—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " "	100-—	100-—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu,	100-25	100-25
4	" " " " " " " " " " " " " "	93-50	93-50
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	304-50	—
	1880 à fl. 100		
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	285-30	—
	1889 à fl. 100		
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot.	255-25	254-—
2	" " " " sârbesc à frs 100 —	117-—	120-—
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	306-50	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5-—	32-60	33-—
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100-—	529-50	542-—
—	Buda, comuna à fl. 40-—	—	—
—	Pálffy, à fl. 40-—	285-—	280-—
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10-—	67-—	68-50
—	" " ungară, à fl. 5-—	42-50	41-50
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100-—	539-—	541-—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5-—	—	13-40
—	Lozuri „Jó sziv”, à fl. 4-—	—	20-—
F. Valute.			
	Galbini imper. pr. bucată	11-40	11-45
	20 franci aur	19-13	19-11
	20 marce aur	23-57	23-53
	Sovereigns pr bucată	24-04	—
	Ruble hârtie per bucată	2-56	2-56
	100 Marce hârtie	117-80	117-83
	100 franci hârtie	—	95-43
	100 lire hârtie	94-75	94-80
	100 lei hârtie	—	95-50

„HAȚEGANA“, inst. de credit și economii în Hațeg.

CONCURS.

„Hațegana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Hațeg, prin această publică concurs pentru ocuparea unui post de **funcționar** cu salariu anual de K 1,400, după un an de probă va fi ales definitiv cu salariu anual de K 1,600.

Absolvenți ai școlii comerciale superioare, cari au praxă de bancă și posedă pe lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferiți.

Ofertele provăzute cu atestate în original sau legalizate sunt a se adresa direcțiunii până în 15 Octombrie a. c., iar postul este a se ocupa imediat după alegere.

Hațeg, în 24 Septembrie 1910.

Nr. 165 (1-1)

Direcțiunea.

„CODREANA“, institut de credit și econ. în Băsești.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Codreana“, societate pe acții în Băsești, publică concurs pentru ocuparea

a) unui post de **funcționar** cu salariu anual începător de K 1200 și

b) unui post de **practicant** cu salariu anual începător de K 800 plătit în rate lunare anticipative.

Dela reflectanți se recere:

Absolvarea unei școlii comerciale superioare.

Acei reflectanți cari au praxă de bancă și posedă pe lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferiți.

Reflectanții vor primi augmentare de salariu, oficialii vor fi împărțși și de tantiema statutară, stabilită din partea adunării generale.

După serviciu de un an vor fi definitivati.

Prezentarea în persoană înainte de alegere va fi bine primită.

Ofertele provăzute cu atestate în original sau legalizate sunt a se adresa până la 15 Octombrie a. c. la direcțiunea institutului, iar posturile sunt a se ocupa imediat după alegere sau până exclusiv la 1 Nov.

Băsești, la 24 Septembrie 1910.

Nr. 166 [1-3]

Direcțiunea.

„LUNCANA“, inst. financiar, soc. pe acții în Mărghita.

CONVOCARE.

Avem onoare a invita pe toți acționarii institutului nostru financiar „Luncana“ la

adunarea generală extraordinară,

care se va țineă *Duminecă, în 16 Octomvrie n. a. crt., la 2 oare p. m., în sala cea mare a hotelului „Margit“ din Mărghita, cu următoarea*

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării din partea prezidentului direcțiunii și constituirea ei, conform §-lui 24 al statutelor.
2. Constatarea acționarilor prezenți și a numărului acțiilor reprezentate.
3. Modificarea §-lor 32, 36, 48 și 50 din statute.
4. Întregirea membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere, conform modificării §-lor 32 și 48.

Dacă la termenul de mai sus nesatisfăcându-se cerințelor §-lui 25 al statutelor, nu se va putea țineă adunarea, ea se convoacă pe 23 Octomvrie n. a. c., la acelaș timp și loc, când se va țineă fără considerare la numărul acționarilor prezenți și al acțiilor reprezentate.

Din ședința direcțiunii, ținută la 23 Sept. n. 1910.

Nr. 164 (1—1)

Direcțiunea.

„CRIȘANA“, institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

„Crișana“, institut de credit și de economii din Brad, publică concurs pentru ocuparea unui post de **practicant** la filiala sa din Hălmagiu (Nagyhalmágy).

Salar K 840 anual și tantiema statutară.

Dela recurenți să cere să fi absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate. Cei cari, afară de limba română, posed și limba maghiară și germană, vor fi preferiți. Tot asemenea și cei cu praxă.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată au să se înainteze până cel mult în 10 Octomvrie n. 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Brad, 15 Septemvrie n. 1910.

Nr. 161 (2—3)

Direcțiunea.

„ZLĂGNEANA“, inst. de credit și economii, în Zlatna.

Nr. 343—1910 E.

A V I Z !

P. T. Domnule !

În legătură cu noua emisiune de acții, care s'a făcut la institutul subsemnat, direcțiunea a decis ca să convertească și acțiunile vechi, anume cari poartă numărul dela 1—1000 și derivă din emisiunea veche. Deoarece aceste blanchete de acțiuni sunt gata, venim prin aceasta a ne adresă st. domni acționari și în general cătră acei domni, sau On. corporațiuni, cari au în posesiune aceste acțiuni, ca în termen scurt posibil să și trimită toți blanchetele de acții vechi cu cuponi cu tot la adresa: „Zlagneana“ institut de credit și economii, societate pe acții, Zlatna, ctul Alsófehér, în schimbul căroră, vor primi alte acții noue, cari sunt deopotrivă cu cele din a II-a emisiune. — Acei domni acționari, cari eventual nu sunt în posesiunea acțiilor lor vechi, îi rugăm să ne comunice adresa, unde le au depozitate, ca astfel să ne adresăm direct cătră depozitar, spre a exoperă convertirea. Asemenea, instituttele de bani, cari au acțiuni de ale noastre ca gaj, amanet sau depozit, sunt rugate a trimite blanchetele cu cuponi cu tot la adresa susnumită și în schimb subsemnata firmă le va restituî blanchetele cu cuponi de acții convertite. Acțiunile trimise prin poștă sau prezentate personal, vor rămâne 2—3 săptămâni la institut, până se va termina lucrarea scripturistică împreună cu ele. — Amintim mai departe pentru acei domni acționari, cari sunt interesați și în a II-a emisiune, că pentru bunul mers al convertirii acțiilor vechi, acțiunile din a II-a emisiune li se vor estradă numai după terminarea convertirii acțiunilor din I-a emisiune.

Din ședința direcțiunii ținută în 10 Septemvrie st. n. 1910.

Nr. 162 [2—2]

Direcțiunea.